

תורת הקרבנות

גליון חודשי ללומדי סדר קדשים אליבא דהלכתא

יו"ל ע"י מכון "תורת הקרבנות" בנשיאות הרבנים הגאונים :

רבי ברוך שמואל הכהן דויטש, רבי דוד כהן, רבי חיים מאיר הלוי שטיינברג, רבי נתן הכהן קופשיץ שליט"א

בגליון:

פרישה בכהנים העובדים ביוה"כ

איסור אכילת חמץ באכילת פסח שני

ממך הגר"ש אלישיב זצוק"ל

הלכות לימי התשלומין
של חג השבועות הבעל"ט

תגובות

בענין אכילת הפסח שתי פעמים

נגיעת הקומץ בדופני הכלי

אזיר שבין כבש למזבח

נוסח הברכות במקדש

בטעם הקדמת החטאת לעולה

סדר הקרבת קרבנות יולדת עשירה

בענין לינה בשמן שבמעורה

קדימה באכילת זבח ומנחה

ספק בדיון עולין אין מבטלין זא"ז

בענין לינה בשמן שבמעורה

ופרטים בדיון לינה

מעשה רב

ממך הגר"ח זוננפלד זצוק"ל

לא היה לימוד חביב על מרן הגר"ח זוננפלד זצוק"ל כלימוד ההלכות והעניינים המתקשרים עם עבודת בית המקדש, מעמד הסנהדרין וההלכות התלויות בארץ, כי הלא מהרה יבנה המקדש ומחר יבוא הגואל ועלינו להיות מוכנים ומזומנים לעת לחנה הממשמשת ובאה. ואפילו אם הגואל מתמהמה, הלא עצם הלימוד בהלכות אלו ממלאים את הנפש ברגשי גאולה. משל לאדם הצופה לחופת בנו ובונה לו בית חתנות שודאי שמח הוא בכל נדבך ונדבך שעוסק בו.

שעור יומי היה לו למרן הגר"ח עם אחד מנכדיו ברמב"ם, וכשהגיעו להלכות קידוש החודש שנו ושילשו וחזרו על ההלכות כמה פעמים בעיון רב, בהדגישו כי הלכות אלו צריכים לדעת הלכה למעשה משום שקשורים הם עם חידוש הסנהדרין וקידוש החודש עפ"י הראיה. ואף הוא היה מעודד את הבחורים שסטו מלימוד סדרי נשים ונזיקין והחלו לעסוק בסדרי זרעים וקדשים.

האיש על החומה (ח"ב עמ' 158)

עיונים בהלכה

הגאון רבי משולם משולמי שליט"א

ראש כולל "עבודת הקרבנות" בני ברק

פרישה בכהנים העובדים ביוה"כ

כתב הרמב"ם פ"א מהלכות עבודת יוה"כ ה"ב שעבודות יוה"כ אינן כשרות אלא בכה"ג, ואפילו תמידי היום. ובכסף משנה הביא עוד שנחלקו הראשונים אילו עבודות כשרות דוקא בכהן גדול, דדעת הרמב"ן שתרומת הדשן ודישון מזבח הפנימי והמנורה וכו' נעשים בכהן הדיוט אלא דמצוה בכה"ג, ודעת רבינו שמשון והרז"ה דאפ"י תרומת הדשן שהיא עבודת לילה אינה כשרה אלא רק בכה"ג.

ויש לעיין אי צריך הפרשה לכהן העובד בשאר עבודות יוה"כ. ויסוד הספק האם דין הפרישה הנלמד ממילואים הוא מחמת מעלת יוה"כ שכל העבודות הנעשות בו יהיו נעשות ע"י כהנים שפירשו שבעה ימים קודם לכן, או שלא נאמרה מעלה זו אלא בכהן גדול.

והנה מדברי הרמב"ם בהלכה ב' מבואר דעבודות הלילה כמו תרומת הדשן וכו' כשרות בשאר כהנים, ומ"מ בהלכה ג' סתם דדוקא כה"ג צריך פרישה. ונראה מזה דשאר הכהנים העובדים ביוה"כ א"צ פרישה, וכדדייק קרא במילואים "כאשר עשה ביום עשה וכו' לכפר אלו מעשה יום הכיפורים", והיינו מי שכפרת היום תלויה בו.

אמנם ראיתי בספר מרומי שדה דף ב' ע"א ד"ה במשנה, דאי נימא דעבודות שאינם מיוחדות ליוה"כ כשרות גם בשאר כהנים, היה צריך להפריש גם את הכהנים הללו, וצ"ת. עוד יל"ע במש"כ שם לדרוש כן מקרא ד'לעשות לכפר', ד'לעשות' היינו שאר עבודות של יוה"כ ו'לכפר' היינו עבודות דיוה"כ, ותרווייהו בעי פרישה משום דיום הכיפורים יום מעלה הוא, דהרי מסקנת התוס' בדף ב' ע"ב סוף ד"ה ואימא דהדרין מדרשא דלעשות, והיינו כדכתב בתו"י שם ד"ה ואימא דכולי קרא ביוה"כ ו'לעשות' הוא אורחא דקרא דדרשינן לעשות פרישה ליום כפרה, וצ"ב.

פנינים מאוצרותיו של
מֶן הַגְרִי"ש אֱלִישֵׁב זְצוּק"ל

איסור אכילת חמץ באכילת פסח שני

הרה"ג רבי נחום באדנער שליט"א

דלאסור אכילת חמץ לגמרי אי אפשר, דהוי בכלל מצות שלא על גופו. משא"כ עמו באכילתו הו"ל שעל גופו, עיי בסוגיא שם ובפיי ר"ח ז"ל. עכ"ל.

עוד אמר מֶן רבינו הגרי"ש אלישיב זצוק"ל בישוב דברי רש"י, די"ל שאין איסור חמץ בעצם, אלא מצד דאתי אכילה דרשות ומבטל אכילה דמצוה, ומה שהקשה המני"ח אמאי נקט דווקא חמץ דבכל מאכל יכול להשמיענו כן, צ"ל משום דאיירי ביה, ובאמת ה"ה כל מאכל של רשות מבטל ליה לאכילת מצוה של פסח שני.

ואעתיק כאן מה שכתב כעין זה בשו"ת דברי יציב (חלק או"ח סימן קפ"ז ד"ה ויש לעיין) וז"ל: "ויש לעיין באוכל חמץ עם הכזית פסח, מלבד ענין ביטול מצוה ומהב"ע, אי נאמר שלא יצא ידי חובת פסח כיון דהקפידה תורה שיאכל מצה עם הפסח והוא אוכל ההיפך. וידוע מ"ש במני"ח מצוה שפ"א לגבי פסח שני, שכתב רש"י ואין איסור חמץ אלא עמו באכילתו, שהעיר שלא ידע שום איסור ואפי"א אם נאמר דכוונת רש"י באותו זית שיוצא בו, ואי מטעם ביטול רשות למצוה, זה לאו דוקא חמץ דאפי"א בשר רשות עיי"ש. ולפ"ד י"ל דחמץ שאני שהוא ההיפך ממצה שהקפידה תורה שהוא יהיה ממכשירי הפסח ודו"ק, וכ"ש שי"ל שבפסח ראשון לא יצא יד"ח ודו"ק". עכ"ל.

ושאלו לרבינו בזה שלכאורה שייך טעם זה רק לכזית הראשון של הקרבן פסח, שהוא החיוב, ותירץ שהרי במצה הבאנו כבר שיי"א שכל כזית וכזית יש מצוה באכילתו הגם שמשאכל כזית יצא, וא"כ ה"ה ק"פ יש מצוה באכילת כל כזית, לכן יש להקפיד בכל כזית שלא יאכלו עמו רשות שלא יבוא אכילת רשות ויבטל אכילת מצוה, ואף שלגבי תבלין י"ל דמותר, [ואפילו יש בזה ענין משום "למשחה"], מ"מ רש"י לא איירי בזה. ע"כ מדברי הגרי"ש אלישיב זצוק"ל.

ויש להוסיף דלכאורה באכילת קדשים יש מצוה לאכול כל כזית וכזית אפילו אי נימא דלא כהנך אחרונים דס"ל הכי במצה בליל פסח, ומסתמא רבנו הביאם רק לדוגמא שיש מצוה בכל כזית וכזית, ואה"נ בקדשים כ"ש שיש מצוה כזה. ועיי גם בשו"ת אחיעזר חלק ב' סימן מ"ט (המשך) בד"ה וגם בעיקר החקירה באכילת קדשים - שנקט כן, ובחי' הגרי"ז במסכת מנחות דף כא: כתב ג"כ שיש בקרבן פסח מצות אכילת קדשים יותר משאר קדשים קלים עיי"ש.

בגליון "תורת הקרבנות" לחודש אייר הובאו דברי רש"י הידועים בפ"י החומש (במדבר ט, י) וז"ל: פסח שני מצה וחמץ עמו בבית ואין שם יום טוב, ואין איסור חמץ אלא עמו באכילתו, עכ"ל. והובאו בזה דברי המני"ח והמש"ח בהבנת דבריו, וכן מש"כ ע"ז באבי עזרי פ"י מהלכות קרבן פסח ה"ו.

ושמעתי ממֶן רבינו הגרי"ש אלישיב זצוק"ל שנקט דמבואר מדברי רש"י שאף שמותר לאכול חמץ בו ביום, מ"מ אסור לאכול חמץ בשעת אכילתו, [וכהבנת המני"ח והמש"ח]. ולפני שנים רבות כשרבינו דיבר על זה הצעתי את פירושו של מֶן הגראמ"מ שך זצ"ל שהודפס בספרו "אבי עזרי", שמה שכתב רש"י "ואין איסור חמץ אלא עמו באכילתו" היינו שאין איסור חמץ בכלל, אלא שגם מותר לאכול חמץ עמו באכילתו. וענה רבינו בזה הלשון: אני לא בעל דקדוק גדול, אבל נראה לי שאין זה במשמע הלשון של רש"י, אלא שיש איסור חמץ עמו באכילתו, וכמו שהבינו שאר גדולי האחרונים.

והוסיף רבינו הגרי"ש זצוק"ל בשיעוריו על פסחים לבאר בזה, דהנה כבר נתחבטו כל גדולי האחרונים איה מקורו של רש"י שיש איסור חמץ בשעת אכילת קרבן פסח שני. וביאר שמהמשנה בפסחים דף צ"ה ע"א מבואר כרש"י, דהרי לשון המשנה "מה בין פסח הראשון לשני הראשון אסור בבל יראה ובל ימצא והשני חמץ ומצה עמו בבית", והיינו שכל החידוש שנאמר כאן שמותר שיהיה לו חמץ בבית בשעת הקרבת ואכילת הפסח, אבל לא כתוב אפילו עמו באכילתו, ש"מ שיש בזה איסור, וכדברי רש"י.

ואעתיק כאן דברי שו"ת אפרקסתא דעניא שפירש כמו שאמר רבינו בשיעור, וז"ל (חלק ד' - עניינים שונים סימן שפג): "ואשר העירני על תמיהת המני"ח מצוה שפ"א על רש"י בהעלותך ט' י" שכתב דפסח שני אסור חמץ עמו באכילתו. ותמה מאד מני"ל הא. - הנה הוא ז"ל לא הביא רא"י לתמיהתו, אלא דמסברא פשוט בעיניו להיתר. ואני בער ולא אדע מה זו תימה, הרי רש"י ז"ל שפיר דייק לשון המשנה פסחים דף צ"ה. פסח שני חמץ ומצה עמו "בבית". וכ"ה לשון הרמב"ם פ"י מהלכות קרבן פסח ה"ו, דמשמע דוקא בבית שרי ולא עמו באכילתו. וה"נ איכא למישמע מהברייתא שם: "יכול כשם שהראשון אסור בבי"ב ובי"ב כו' נשמע דאיסור אכילה במקומה עומדת. והוי בכלל ככל חקת הפסח. אלא

הלכות לימי התשלומין של חג השבועות הבעל"ט

הספד ותענית

ה. יום טבוח אסור בהספד ותענית.⁷ [ויש מהראשונים שכתבו שכל ימי התשלומין אסורים בהספד ותענית].⁸

איסור מלאכה

ו. יש שכתבו שיום טבוח אסור בעשיית מלאכה מדברי חכמים.⁹

דין שמחה

והנה במשנה מבואר שאם חל עצרת בשבת מותרין בהספד ותענית ביום טבוח, שלא לקיים דברי האומרין עצרת אחר השבת. אמנם ברמב"ם לא הובא פרט זה, וכן תמה המל"מ פ"ו מכלי המקדש ה"ט תמה אמאי לא חילק השו"ע דבעצרת שחל בשבת התירו הספד ותענית ביום טבוח כמבואר בעובדא דר"ט שם. וכתב הלבוש דבזה"ז שאין צדוקים מצויין בניינו נוהגין לעולם איסור הספד ותענית, וכן הביא במחה"ש סי' תכ"ט סק"ח בשמו, וכתב דכיון שאין צדוקים מצויין, חזר הדין לזמן שקודם שהיו צדוקין בעולם עיי"ש.

⁸ בספר האגודה למס' חגיגה פרק אין דורשין [הובא בשו"ת בנימין זאב סי' רי"ב וכן בגליון הגרע"א על הרמב"ם פ"ו מכלי המקדש], גרס בגמ' חגיגה יז. 'מנין לאחר עצרת שאסור בהספד ותענית כל שבעה' [דלא כגירסא דדין 'מנין לעצרת שיש לה תשלומין כל שבעה'], וכתב דאף שהתירו חכמים הספד ותענית ביום טבוח היכא דחל עצרת בשבת, מ"מ בשאר הימים אסורים בהספד ותענית, ואפי' בזמן שאין ביהמ"ק קיים. [ובזה ביאר את מנהגו של רבינו יואל הלוי שאין נופלין על פניהם בימים אלן].

והנה דברי ספר האגודה ושו"ת בנימין זאב הובאו בכנה"ג או"ח סי' קל"א לבאר את טעם הנוהגים שלא לומר תחנון בימים אלו, והעתיקו המג"א שם בס"ק י"ח. אמנם מדברי השו"ע בס"י תצ"ד שהובא בהערה הקודמת נראה דלא קיי"ל כגירסא זו לאסור הספד ותענית בימים אלו, ושמא רק לענין אמירת תחנון הקלו מפני שהם ימי התשלומין ונוהג בהם מקצת שמחה. [והיה אפ"ל דבזמן שביהמ"ק קיים שפיר איכא לכו"ע איסור הספד ותענית בכל ששת הימים, וכעין מה שהובא להלן בשם הנמוקי יוסף דבזמן ביהמ"ק אין נוהגין אבילות בימים אלו, אלא שכבר כתב המל"מ בפ"ו מכלי המקדש ה"ט דלא שמענו איסור בזה, וכן הוכיח הגרע"א שם].

⁹ כן כתבו התוס' בחגיגה יז: ד"ה אלא לאו.

אמנם במל"מ שם צידד בדעת הרמב"ם שלא הזכיר דין זה ד"ל שאין איסור המלאכה ביום טבוח אלא למקריב קרבן באותו יום, ולא לכל ישראל כמו שאסרו בערב פסח, כיון שאין זה יום הקרבה לכל ישראל [אלא אם חל עצרת בשבת].

תשלומין להקרבת הקרבנות

א. מי שלא הביא את עולת הראיה ושלמי החגיגה ביום טוב של עצרת, משלים והולך בששה ימים שאחר חג השבועות עד י"ב בסיון.¹

ב. מי שלא הביא שלמי שמחה ביום טוב, אין לו תשלומין בימים אלו.²

ג. כל קרבנות היחיד בין בחובה בין בנדבה [שלא הביאם קודם החג], הרי הם קריבים בימים אלו, שאין קרבנות היחיד דוחים יום טוב.³

יום טבוח בזמן שחל בשבת

ד. חל יום טוב של עצרת להיות בשבת, מקריבים בימים אלו אף את עולות הראיה ושלמי החגיגה, שאין הקרבתם דוחה את השבת.⁴ ומקדימין להקריבם ביום ראשון שאחר השבת,⁵ והוא הנקרא 'יום טבוח'.⁶

¹ גמ' חגיגה יז. ורמב"ם פ"א מהלכות חגיגה ה"ז.

² כן כתבו החיד"א בשו"ת חיים שאל ח"א סי' ע"ח ובספר יצחק ירנן פ"ג מהלכות אבל ה"י. והטעם, שאין חיוב אכילת בשר לשם שמחה אלא ביו"ט, אבל ימים אלו ימי חול הם. ועיי"ש שתמהו על המל"מ בהל' אבל שנראה מדבריו להיפך, וצ"ע.

[וביצחק ירנן תמה עוד על מה שנקט המל"מ שהנטמא בעצרת יכול להשלים את הקרבת השלמי שמחה ביום האחרון אף שהוא עדיין טבול יום, והרי בכה"ג לא יאכל מהבשר אלא בליל השמיני שהוא אחר ימי התשלומין. ושמא צ"ל דס"ל כדעת הסוברים שיש חיוב הבאת שלמי שמחה פעם אחת ברגל שלא לשם אכילת בשר, (עי' צל"ח חגיגה ו: ופסחים עא:; אמרי ברוך על הטו"א בחגיגה שם ואבי עזרי פ"ב מחגיגה ה"י), ומה"ט צריך להביאו בתורת תשלומין].

³ דקיי"ל אין נדרים ונדבות קריבין ביו"ט, כמבואר ברמב"ם שם ה"ח, ובטור או"ח סי' נ"א. וראה להלן הערה 13.

⁴ משנה חגיגה יז. עיי"ש.

⁵ עי' תוס' חגיגה יז: ד"ה נפשוט שביאר דקבעו את יום ראשון ליום הקרבת הקרבנות כדי שלא לאחר כל כך.

⁶ משנה שם דכיון שא"א להקריב בשבת הוי יום הקרבת הקרבנות ביום א'. [ועי' בתורי"ד בחגיגה יח. שדייק מדברי הגמ' דאף כשחל עצרת בחול, קבעו יום טבוח לאחר היו"ט, כיון שסתמא דמילתא אין כל ישראל מספיקים להקריב את כל הראיה והחגיגה ביו"ט והרבה מקריבין ביום שני].

⁷ כן איתא בשו"ע סי' תצ"ד ס"ג דבאסרו חג של שבועות יש איסור תענית, ומקור הדין מהגמ' בחגיגה יח. דרבי טרפון מנע מלהספיד באסרו חג של שבועות. [ומבואר בשו"ע דאפי' חל עצרת בחול יש לזה דין יום טבוח, והוא עפ"י דברי התורי"ד הנ"ל כמבואר בב"י].

הכהנים העובדים

ט. יש מהאחרונים שכתבו שכל המשמרות שוות בהקרבנות עולות הראיה ושלמי החגיגה הבאים בימים אלו¹⁵, ויש שנקט שאין כולם שווים אלא ביום טבוח' בזמן שעצרת חל בשבת¹⁶.

עבודות הכהנים בסיום ימי התשלומין

י. בגמר ימי התשלומין מטבילין את כל כלי המקדש כדי לטהרם מטומאת עמי הארץ שנגעו בהם ברגל, חוץ מהשולחן ומזבח הזהב¹⁷.

יא. וכן באים הכהנים וגורפים מהתפוח את כל הדשן שנתקבץ בו בימים אלו מריבוי הקרבנות ומוציאין אותו מחוץ למחנה¹⁸.

וכתבו בשיירי קרבן על הירושלמי ובמעשי למלך בהל' כלי המקדש שם אות ג' לדעת הרמב"ם כל המשמרות שוות כל שבעת הימים, וכפשוטו דבריו שם דכל שבא מחמת הרגל כל המשמרות שווין בו. [ועי' במעשי למלך שביאר שאעפ"י שלענין חילוק לחם הפנים בשבת שבימים אלו אין כל המשמרות שוות כדמוכח ברמב"ם פ"ד מתמידין הי"ג, היינו כיון שלחם הפנים אינו מחובת היום, ולא נתרבה דכל המשמרות שווין בחלוקת לחם הפנים אלא בשבת חול המועד שבו כולם שווים במוספי היום עי"ש].

¹⁶עי' בערול"נ סוכה נה: ד"ה הבאות שהוכיח בתחילה מדברי רש"י דכל המשמרות זוכות בהקרבנות העולות ראיה ושלמי חגיגה הבאים לתשלומין, וכן צידד בדעת הרמב"ם. אכן שוב כתב שאף לדעת ריו"ח בירושלמי אין כל המשמרות שוות אלא ביום טבוח שאחר השבת, משום דע"כ מקריבין בו את כל הקרבנות, אבל בשאר ימי התשלומין אין מקריבין אלא המשמר הקבוע, [וה"ה בשאר השנים שאין עצרת חל בשבת].

¹⁷חגיגה כו. ורמב"ם פ"א ממשכב ומושב הי"א.
¹⁸חגיגה כו.

ז. בימים אלו אין חיוב אכילת בשר קרבן משום שמחה¹⁰, ומי"מ נוהגין בהם מקצת שמחה¹¹.

זמן החזיב על איחזור הקרבנות

ח. המאחר קרבנותיו לאחר הרגל הראשון משעה שנתחייב בהם, עובר בעשה דכתיב "ובאת שמה והבאתם שמה"¹². ולענין חג השבועות נחלקו הדעות יש אומרים שאם לא הקריבם עד שעבר היום טוב עובר בעשה¹³, ויש שכתבו שאינו עובר כלל אלא אם לא הקריבם עד סוף ימי התשלומין¹⁴.

¹⁰כן כתב הטו"א בר"ה דף ו. [ד"ה אלא] ובחגיגה דף ו: [ד"ה ושמחה], דליכא מצות שמחה כל ששת הימים, שהרי הם ימי חול. והובאו דבריו במנ"ח מצוה תפ"ח אות ה'.

¹¹עיינן בנמוק"י מו"ק י"ט ע"א שמבואר בדבריו דבזמן שביהמ"ק קיים ויש לעצרת תשלומין ששה ימים, אין אבילות נוהגת בהם, ומבואר שנוהגין בהם מקצת שמחה לענין זה. [וכן הובא במשנ"ב סי' קל"א ס"ק ל"ו בשם האחרונים, דיש נוהגים שלא לומר תחנון בששה ימים אלו משום שהם ימי תשלומי עצרת, ומבואר דיש בהם מקצת שמחה, וכנ"ל בהערה 8].

¹²כדאיאת בר"ה ד: וברמב"ם פ"ד מהלכות מעשה הקרבנות הי"ג.

¹³כן שיטת הרמב"ן והריטב"א בסוכה מח. [וכן משמע בתוס' ביצה יט:], שכיין שעבר היו"ט שהוא עיקר הרגל ולא הקריב מיד עובר על עשה דובאת שמה והבאתם שמה. [וה"ה שעובר על כל תאחר אם הוא רגל שלישי לשיטת רבנן דלא בעו כסדרן].

ולפי דבריהם לכאוי צריך להקדים את הקרבנות החובה והנדבה קודם עצרת.

¹⁴שיטת הטורי אבן ר"ה ד: [ד"ה ורבנן] ושם ו. [ד"ה אלא] שאינו עובר בעשה ובלאו דבל תאחר עד לאחר ימי התשלומין, והובאו דבריו במנ"ח מצוה תל"ח אות ב'. וכן נקט בפשיטות בשו"ת חוט המשולש [בתשובות הגרא"י] סי' ד', עי"ש שתמה על דברי התוס' בביצה יט:.

¹⁵בירושלמי בחגיגה פ"ב ה"ד נחלקו ריו"ח ור"ל אם הכהנים מכל המשמרות זוכים בעורות ביום טבוח, וביארו המפרשים שנחלקו מי עובר בז' ימים אלו, דלרבי יוחנן כל המשמרות עובדות יחד [בקרבנות הבאים לתשלומין], ולר"ל רק המשמר הקבוע. ובמל"מ פ"ד מכלי המקדש ה"ה תמה על הרמב"ם שלא הביא נידון זה.

לשון חכמים

"אפילו מי שאין לו שהות ללמוד בעצמו עניני הקרבנות, או שאינו מוכשר לזה, יראה עכ"פ לעשות מעמד ומצב לאחרים בעלי תורה שילמדו עניני הקודש והמקדש ויחשב על שמו. ע"כ מה נאה היה אלו ימצאו איזה עשירים מנדבין מנכסיהן לקבוע במקומן או במקום אחר שיאות להם, **חבורת אברכים גדולי תורה שילמדו הסדר ההוא ויהיו בקיאים בכל הלכותיו, (וכן עשיתי בעירי שקבעתי עשרה אברכים גדולי תורה ויראה לענין זה, ושמעתי שמקרוב נעשה בירושלים עיה"ק ג"כ חבורה קדושה כזו, אשרי הפונה אליהם להחזיקם),** ויקדישו לזה מחצית עתותם ומחצית לשארי לימודים איש איש כחפצו, ביו"ד או בחו"מ, וישתדלו ללמוד ההלכות האלו על בורין, כי כיון שהקב"ה חושב ללמודים אלו כאלו מקיימין אותם בפועל ממש, צריך להשתדל ולידע כל דבר בבירור וכמו שכתב השלי"ה בספרו יש נוחלין".

"ובזה תהיה התועלת כפולה, **כי לבד מה שימצאו בישראל מופלגים היודעים בהלכות אלו הנוהגים בזמן המקדש (שיהיה במהרה בימינו),** עוד זאת שת"ח העוסקים בהלכות עבודה מעלה הקב"ה כאלו מקריבין בפועל (מנחות ק"י), וכל זה הוא לבד מצות החזקת התורה שרבה היא מאד".

"ויתכן מאוד כשתמצא חברה קדושה כזו שלומדים בתמידות דיני עבודה, האיש שיודע בנפשו שעבר על עון חילול שבת והוא מחויב חטאת יבקשם שילמדו עבורו דיני הקרבנות חטאת, וידוע מאמר חז"ל כל העוסק בתורת חטאת כאלו הקריב חטאת, או אם הוא אחד מארבעה שצריכין להודות כגון חולה שנתרפא או שהיה חבוש בבית האסורין וכה"ג ובזמן המקדש היה צריך להביא קרבן תודה, ועכשיו צריך ללמוד דיני הקרבנות התודה, ועיין בסוף שו"ע אורח חיים בהשטתה שם, שביררנו שם ההנהגה בענין הזה, **ומי יתן שיהיו הכל מתבוננין בזה המאמר שאמר השי"ת ומקיימין אותו, בודאי היה מתבטל כל הצרות והגירושי".**

בית יער הלבנון

תגובות לג'יונות קודמים

הנחה בתוכו בעיני וליכא] לספק הנידון בג'יונות הקודמים אם מתקדש הקומץ באויר הכלי [וכגון שהשליך הכהן הקומץ לאויר הכלי וקודם שנח בשוליו נפסל הכלי], כיון שגם אם היכא דדבקה לקומץ בדפניה דכלי סגי דתוך כלי בעיני, י"ל דהיינו משום שנח ממש ונוגע בכלי ממש, משא"כ בעודו באויר. ולכן גם אם אין מתקדש הקומץ באויר הכלי, עדיין יש להסתפק אם הוא הדין כשמדובק לדופן הכלי או דלמא כשמדובק לדופן עדיף מאויר ומתקדש. וגם אם היכא דדבקה לקומץ בדפניה דכלי לא סגי [דהנחה בתוכו בעיני וליכא], י"ל דהיינו משום שהקומץ מוחזק ביד האדם או מדובק לדופן הכלי ואין סופו לנוח בשוליו, אבל כשהקומץ אינו מוחזק ביד האדם ואינו מדובק לדופן הכלי וסופו לנוח בשוליו אפשר שמתקדש. ולכן גם אם מתקדש הקומץ באויר הכלי כשאינו מוחזק ביד האדם ואינו מדובק לדופן הכלי וסופו לנוח בשוליו, עדיין יש להסתפק אם מתקדש כשדיבקו הכהן לדופן הכלי שאז אין סופו לנוח בשוליו.

בענין אויר שבין כבש למזבח

ב ענין הקושיא שהובאה בג'יון חודש אייר על דברי התוס' פסחים ע"ז א' ד"ה אויר שאמרו שעשו אויר בין כבש למזבח כדי שעיי"כ יזכור לזרוק, וקשה הרי 'הכל בכתב' ואין רשאים לשנות בבנין המקדש, בפשוטו י"ל שלא נצטוו על כך מאומה וממילא היו רשאים לעשות עם אויר או ללא אויר ללא שיהיה בכך שינוי מהנאמר [או שנאמר להם בהדיא שרשאים לעשות כרצונם] ובחרו לעשות עם אויר כדי שיזכור לזרוק.

ועכ"פ צ"ע אם אכן אפשר לתרץ שעשאוהו מעצמם בתחילת הבנין עפ"ד הריטב"א חולין פ"ג ב' שדוקא אחרי גמר הבניה אין להוסיף עליו מצד הכל בכתב אבל בתחילת בנינו מותר, דהנה הריטב"א שם קאי אהא דאמרו בגמ' שם דאי אפשר לקיים מצות כיסוי הדם בדם שניתן על המזבח כיון שהכיסוי הוא הוספה על הבנין וכתב הכל בכתב, וכתב ע"ז הריטב"א וא"ת הא אמרינן בפרק קדשי קדשים (זבחים סא:): שכשעלו בני הגולה הוסיפו במזבח ארבע אמות מן הדרום, י"ל דהא מפרש התם דקרא אשכחו ודרוש מה בית ששים אף מזבח ששים [ונראה מרש"י שם ד"ה אלא שכוונת הקרא שרשאים לעשות כפי הגודל הנצרך להם ובלבד שלא יוסיפו על ששים], ועוד דהתם בתחלת בנינו והכא כשהיה במזבח כל שיעורו. עכ"ל.

והנה הא דהוצרך להוסיף ועוד דהתם בתחלת בנינו והכא כשהיה במזבח כל שיעורו, משום שמה שכתב לתרץ דקרא אשכחו ודרוש מה בית ששים אף מזבח ששים, מיישב רק את שאלתו היאך היה מותר בבית שני להוסיף, אבל מכל מקום עדיין יקשה בסוגיא דחולין א"כ שרשאים להוסיף עד סוף שיעורו, אכתי כל זמן שהמזבח פחות מסוף שיעורו אפשר לכסות הדם ואין בכך הוספה אסורה כיון שלא מוסיף יותר

בענין אכילת הפסח שתי פעמים

הגאון רבי ישראל הכהן אייזנבלאט שליט"א

ב ג'יון "תורת הקרבנות" לחודש אדר ניסן בהערה 44, הובאו דברי הרמב"ם בפ"ח מהלכות חמץ ומצה הלכה ז' ט"ו בענין אכילת הפסח בליל ט"ו, שלדעתו אוכל מצה ומרור בתחילת הסעודה ואח"כ אוכל מן החגיגה ואח"כ מן הפסח, ולאחר מכן ממשיך בסעודה ואוכל כל מה שהוא רוצה ובאחרונה אוכל כזית מבשר הפסח ואינו טועם אחריו כלום. וביארו בדעתו שבאכילת הפסח בתחילה לאחר שאכל מן החגיגה יוצא יד"ח הפסח, ובזה מתקיים הא דצריך לאוכלו על השובע [ואיי"צ לשם אכילת שובע שתהיה בסוף סעודתו לגמרין], ומה שצריך לחזור ולאכול כזית לבסוף הוא רק בשביל שיהא טעם פסח בפיו, ולא מדין שובע.

ויש להוסיף בזה, ד"ל דהא דמתקיים דין אכילה על השובע במה שהפסח נאכל לאחר החגיגה אף שלא סיימו הסעודה, היינו משום דס"ל לרמב"ם כטעם שכתב הירושלמי דבעיני על השובע כדי שלא יבא לשבור עצם, וא"כ כל זה דווקא כשהוא רעב, אבל אחר שאכל מהחגיגה שוב לא יבא לשבור.

אמנם עדיין יש לבאר אמאי אוכלין לפי הרמב"ם ב' פעמים את הפסח, והרי סגי לאוכלו בסוף הסעודה ממש, וכך יתקיים גם דין אכילה על השובע וגם ישאר טעם הפסח בפיו. ולכאוי"ל דמתחילה אכלו את הפסח בתחילת הסעודה שלא להשהות את המצוה עד לאחר כל הסעודה, ומה שאוכלים עוד בסוף הסעודה ג"כ הוי מהמצוה וכמו שמצינו לענין לולב שהיו אנשי ירושלים נוטלין אותו גם אחר קיום המצוה, ומשמע שהיה בזה קיום מצוה, וכן במילה שכל זמן שלא פירש חוזר על ציצין שאינן מעכבין, משום דכל שלא הניח המצוה מידי יש בזה עדיין קיום מצוה אף שיצא יד"ח עיקר המצוה, והכא נמי כל שעוסק בסעודתו יש לו קיום מצוה במה שאוכל עוד מן הפסח, ושפיר מתקיים טעם פסח בפיו באכילת פסח של מצוה.

בענין נגיעת הקומץ בדופני הכלי

הרד"ג רבי ישראל חיים יעקבי שליט"א
(מח"ס עזרת ישראל על צורת הבית)

כבוד העוסקים בתורת הקרבנות

יהי ה' בעזרכם במלאכת הקודש

לכאורה נראה שאין הכרח מבעיית רב פפא מנחות י"א א' [דבקה לקומץ בדפניה דמנא מאי, תוך כלי בעיני והאיכא, או דלמא

הגדול הגבור והנורא אין בהם קבלת עול מלכותו, ומוכח דאף כהאי גוונא חשיב מלכות.

ואחתום בברכה לכל המתעסקים בבירור וליבון עניני בית קדשינו ותפארתינו אשר לבניינו אנחנו מצפים ומייחלים, ויבורכו כולם מפי עליון המחזיר שכינתו לציון.

כעתירת צעיר הלוויים
שמואל הלוי לאבנשטיין

מסוף שיעורו, ולכך הוסיף הריטב"א דהתם בגמרא דזבחים שנאמר שאפשר להוסיף מדובר כאשר המזבח בתחילת בנייתו, דהיינו כל זמן שלא נשלם סוף שיעורו, ואילו הכא בגמרא דחולין שנאמר שאי אפשר להוסיף מדובר כאשר כבר נשלם סוף שיעורו. ותירוץ זה כתוב כבר בתוספות בזבחים על אתר.

נמצא שלענין האיסור הכללי לשנות במקדש מחמת ש'הכל בכתב' אין היתר כללי לשנות כאשר המקדש בתחילת הבנייה [וגם מסברא לכאורה קשה מאד לחדש כן], אלא כל מה שנאמר בריטב"א [ובתוס'] הוא רק שכל זמן שלא נשלם שיעור המזבח רשאים להוסיף במדותיו עד שיושלם שיעורו.

בברכת יגדיל תורה ויאדיר
ישראל חיים יעקבי

ישוב הסתיירה בטעם הקדמת החטאת לעולה

הרה"ג רבי שמעון ישעיה זכאן ארנטרוב שליט"א

מה שהעיר הרה"ג רבי ראובן נשיא שליט"א במדור 'גפן של זהבי' בסתירת הסוגיות בזבחים בטעם הקדמת החטאת לעולה, בדף ז: מבואר שהוא משום שהחטאת באה לכפר והעולה באה לרצות, והדרך להקדים את עיקר הכפרה ולאחר מכן להביא דורון המרצה, ומאידך בדף פט. נתבאר דצריך להקדים החטאת לעולה משום שהחטאת מקודשת מן העולה מפני שהיא מרצה.

נראה ליישב, דיש כאן שני ענינים נפרדים, דבמשנה בדף פט. נתבארו דיני הקדימה בקרבנות הבאים לפנינו דבזה שייך לדון מצד תדיר ומקודש, ומטעם זה אפ"י בחטאת ועולה של שני אנשים הבאים לפנינו להקרבה, צריך להקדים החטאת לעולה.

אמנם בדף ז: נתחדש דבר נוסף שהאדם המחוייב בחטאת ועולה יש לו להקדים לעסוק בהקרבת החטאת קודם הקרבת העולה, מהטעם האמור שהחטאת באה לכפר וצריך להקדים הכפרה לריצוי.

[ואף שאין בזה נפ"מ לגבי ההקרבה, שהרי מחמת דין מקודש צריך להקדים את הבאת החטאת כמו מי שמוטלים עליו שני מצוות שאחת מהן מקודשת, מ"מ יש נפ"מ במה שנתבאר במשנה שם דצריך להפריש החטאת קודם העולה, דלכאוי' מדין מקודש אין חיוב לעסוק במכשירי המצוה היותר תדירה או מקודשת, וע"כ דמכיון שהחיוב עליו להביא את הכפרה קודם הריצוי, שפיר יש לחייבו לעסוק גם בהפרשת החטאת קודם העולה מטעם זה].

תוספת דברים בענין נוסח הברכות במקדש

הרה"ג רבי שמואל הלוי לאבנשטיין שליט"א

ענין מה שכתבתי בגליון הקודם דאין חותמין במקדש בלשון מן העולם ועד העולם אלא בסוף הברכה ולא בתחלתה, יש לציין שכן נראה להדיא בדברי הרע"ב בברכות סוף פ"ט, שביאר דבסיום ברכת אתה חונן וכדו' אומרים ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם חונן הדעת, [ונתיישב בזה הא דהקשו מהא דאין הזכרת מלכות בברכה].

ובעיקר הקושיא מהא דאינו מזכיר מלכות, יעויין בשו"ת אבן ישראל ח"ח סו"ס ז' שכתב דמעולם ועד עולם הוא ג"כ מלכות. אמנם ילי"ע דהא קיי"ל כמ"ד ב"ה לב: דשמע ישראל חשיב מלכות, ופירש המאירי שם שהאחדות הוא קבלת עול מלכותו ושליטת הממשלה מכל אחר, וכע"ז כתב בברכות מ: סוד"ה כל ברכה דענין מלכות שהוא גוזר ועושה כרצונו, והנה בהא דמעולם ועד עולם אע"פ שהוא שולל הממשלה מכל אחר מ"מ לכאוי' אין בזה קבלת עול מלכותו.

אמנם באמת בתורא"ש ברכות יב. כתב דברכת מעין שבע יש בה מלכות, ד'הקל הקדושי שאין כמוהו חשיב מלכות, וכן בברכה ראשונה של תפילת י"ח מפני שיש בה 'הקל הגדול הגבור

והנורא' הוי כמו מלכות, ולכאוי' בהקל הקדוש שאין כמוהו והקל

ספרים חדשים בהלכות הקודש והמקדש

קונטרס שם נעלה ונראה. פסקי הלכות בענין עליה לרגל וקרבת עולת ראייה ושלמי חגיגה, עם מקורות בשולי הגליון. נכתב ע"י הרה"ג רבי מרדכי שמחה ברנט שליט"א מודיעין עילית.

קונטרס תורת המזבח. הלכות קידוש פסולין ולינה בראש המזבח לפרטי פרטים, ובסופו חידו"ת על פרק המזבח מקדש. ערוך ומסודר ע"י הרה"ג רבי יוסף שלמה יעקבזון שליט"א מודיעין עילית.

לעדכון ספרים חדשים בהלכות הקודש והמקדש נא ליצור קשר בטל' 050-4134645 או לשלוח עותק למערכת בדוא"ל: korbanot@neto.net.il

קדימה באכילת זבח ומנחה

ב גליון 8 נסתפקו במי שיש לו מנחה וזבח מה יאכל תחילה, האם אזלינן בתר קדימת המקודש דזבח קודם למנחה והוא הדין לאכילה, או אחר הקדימה של ברכות הנהנין דהמוציא קודם לשהכל.

יש לציין שהצליח בסוכה נו. כתב לדון האם אכילת העומר קודמת לשתי הלחם או להיפך, ומסיים שם שאפשר שהולכים אחר הקדימה לענין ברכות הנהנין, דלחם הפנים קודם משום שהוא מחיטים ומנחת העומר מן השעורים, והולכין אחר המוקדם בפסוק דארץ חטה.

ובפרשת שמיני יי"ב קחו את המנחה הנותרת וגו' ואת חזה התנופה וגו' תאכלו במקום טהור, הרי שהקדים אכילת המנחה. אך יש לדחות דהוראת שעה היתה, שהרי גם בהקרבה שם ט' י"ז הקדים המנחה לשלמים, וכתב הפנים יפות שם דהוי הוראת שעה.

עוד יש לדחות דשם אכילת המנחה והחזה ושוק היו בב' אנשים, דנהי שהמנחה הותרה להיאכל באנינות כמבואר בזבחים קא. היינו דווקא המנחה שאינה נאכלת אלא לזכרי כהונה, אבל החזה ושוק שיכול להיאכל לנשי הכהנים לא הותר להיאכל באנינות שהרי אפשר בנשיהם, (וכמ"ש רש"י זבחים ק: דהטעם שהותרה האנינות באותה שעה הוא רק משום שאין כהן לאוכלן שכולם היו אוננים עיי"ש).

ועפ"י זה נראה ליישב, דכל הקדימות לא מיבעיא בברכות הנהנין אלא גם בדיני אכילת קדשים הם דווקא ככהן אחד, אבל בב' כהנים לכאוי אין את דיני הקדימות, וא"ש.

בענין לינה בשמן שבמנורה

הרה"ג רבי אליעזר פאליזעס שליט"א

א מה שנתקשו בדברי התוס' תמורה י"ד א' שכתבו דבשמן של מנורה לא שייך קדושת כלי, וביאר בשטמ"ק דלא שייך קדושת כלי אלא בשמן של מזבח, דקשה מהא דמבואר זבחים י"ט א' דמי כיוור נפסלים בלינה אף שאינם קדשי מזבח, נראה דאין כוונת תוס' דליכא קדושת כלי בשמן שבמנורה ליפסל בלינה, אלא משום דבסוגיין לא איירינן בקדושת כלי לענין פסול לינה, דהא אמרינן דאין כלי מקדש אלא בזמן הראוי להקרבה, ואילו לענין ליפסל בלינה הכלי מקדש אף בזמן שאינו ראוי להקרבה כדאמרי' מנחות ק' א', וע"כ דקידוש דאיירינן ביה בסוגיין הוא מצות קידוש בכלי קודם הקרבה, וזה לא שייך אלא בקדשי מזבח.

ב. בענין לינה בשמן של חנוכה לפי תוס' הרא"ש, לא ידענא למה לא אפשר לפרש גם לדעת הרא"ש שדלק עד הבוקר, וגם לאידך פירושא שלא נחסר מהשמן כלל י"ל שדלק עד הבוקר, (ומש"כ שהיה ניכר הנס בלילה הראשון, פשוט דאינו דווקא שראו הנס בלילה, אלא כשקמו למחרת ומצאו שלא נחסר השמן היה ניכר הנס שדלקה המנורה בלילה מבלי שיחסר השמן).

ובעיקר ת"י זה שלא נחסר השמן ע"י ההדלקה צ"ע דא"כ ביום השמיני לא היה נס, מיהו צ"ל דכיון שמחמת הנס נשאר שמן ליום השמיני יש להודות גם על יום זה, אלא שאין טעם ההודאה ביום השמיני כביום הראשון, דביום הראשון ההודאה על שלא נחסר, וביום השמיני על שהיה.

ואסיים בברכה שתזכו להגדיל תורה ולהאדירה

גפן של זהב

הקומץ, וע"כ דכיון שהוא באם עלו לא ירדו אינו מבטל.

אמנם יש להוכיח להיפך מזבחים עז: דנתערבו איברי כשרים באיברי בעלי מומין רבי אליעזר אומר אם קרב ראש אחד מהן יקרבו כל הראשים, והיינו בדאיכא רובא כשרים ומדין ביטול ברוב, (ואף דהוי דבר חשוב כיון שקרב אחד מהן תלינן דאיסורא נפיל). והרי רבי אליעזר עצמו ס"ל במנחות עח: כרבי עקיבא דבעלי מומין אם עלו לא ירדו וא"כ הו"ל עולין, וע"כ דאף שהוא באם עלו לא ירדו לא הו"ל עולין.

(ואף שכתבו התוס' שם דעולין אין מבטלין זה את זה היינו דווקא בדבר לח דומיא דמין במינו לר"י, והכא דאיירי בחתיכות ואיברים ל"ש עולין אין מבטלין זא"ז, מ"מ יקשה להראשונים דמין במינו אינו בטל לר"י גם ביבש, וע"י תוס' זבחים עג.).

ספק בדין עולין אין מבטלין זה את זה

א ש לעיין בדבר שהוא באם עלו לא ירדו האם נאמר בו הדין שעולין אינם מבטלים זה את זה, כגון קמצים של פיגול שנתערב בהם קומץ כשר והעלן אח"כ למזבח האם הכשירות הורצו או שבטלו בפסולות. (ואף שלכאוי לאחר שעלו בודאי חשיבי עולין, מ"מ היכא שנתערבו למטה לא יועיל שאח"כ יעלה אותם, אף דעכשיו נעשו עולין, דמ"מ כיון שנתבטלו קודם ההעלאה כבר נדחו כמבואר כה"ג בזבחים עח.).

ויש להוכיח מזבחים קי. דקומץ שנתערב בשיריים והעלן בחוץ חייב, ואין השיריים מבטלים את הקומץ משום שנאמרה הקטרה בקומץ ונאמרה הקטרה בשיריים וכו' ויש לשיריים דין כמו עולין ואינם מבטלין את הקומץ, ואע"ג דהתם נפסל ביוצא קודם שהעלהו וא"כ נימא שיפקע מיניה שם עולין ויבטל את

✎ יסוד המזבח ✎

"עד בקר", ומפורש ברש"י שהפסול מדאורייתא. וביותר שרש"י בסוכה נ"י ע"א בד"ה ואי מייתי, פירש שמים שנתקדשו בכלי שרת נפסלין בלינה, כיון שנתקדשו בקדושת הגוף הווי להו כאימורי קרבן, ומהא דמדמה רש"י לאמורי קרבן, נראה דס"ל שמים שנתקדשו בכלי שרת דומים לאמורין שנפסלין מדכתיב "לא ילין חלב חגי עד בקר", והוי פסול דאורייתא.

שו"ר שבקרית ספר פ"ה מביאת מקדש הלכה י"ד כתב שנראה שהמים (שבכור) נפסלין מדרבנן, כמו שמים שעל הכהן נפסלין מדרבנן, עכ"ל. ואיני יודע למה נקט כאביי, ומשמע דס"ל לקרי"ס שרבא ג"כ סובר כאביי שנפסל מדרבנן, או שפסק כאביי, וצ"ע. אמנם עכ"פ לחומר הקושיא יתכן דס"ל לתוסי' כמש"כ הקרי"ס וצ"ע. [ובספר המפתח הובא עוד ציונים בענין ולא עיינתי כעת]. אלא דעדיין קשה, דמאחר ולא הוכרע בגמרא לענין פרים הנשרפין ושעירים הנשרפין אם נפסלין בלינה, א"כ לכאורה שמן שבמנורה עכ"פ מספק צריך שיפסל בלינה כמו שפירש הנשרפין יש צד שנפסל אע"ג שאין בזה לא אכילת אדם ולא אכילת מזבח, ולמה סתמו התוסי' ששמן שבמנורה לא נפסל בלינה. ויש ליישב ששאני פרים הנשרפין שנתקדשו בקדושת קרבן ע"י זריקת הדם, ולכן נפסלין בלינה, משא"כ שמן שבמנורה שאין בהם קדושת הקרבה ס"ל לתוסי' שאינם נפסלין.

סיעתא לישוב האילת השחר

ד ובעיקר מש"כ באילת השחר ליישב שחלוק מי כיוור מפרים הנשרפין, כיון שהמים נתקדשו בכלי שרת, נראה להביא סיעתא לזה מרש"י ביומא בדף ל"ז ע"א בד"ה מוכני, שביאר למה מי כיוור נפסלין בלינה, וז"ל מיפסלי בלינה לפי שקידשו בכלי, ולא כבוד קדשים הוא ליפסל מים קדושים עכ"ל, וצ"ע למה הוצרך רש"י לבאר שנפסלין כיוון שנתקדשו בכלי, למה לא ביאר רש"י שכיוון שהמים קדושים לכן נפסלו בלינה, ונראה שס"ל שמי כיוור נפסלין בלינה מחמת שנתקדשו בכלי שרת, וזה דין נפרד שמים שמתקדשים בכלי שרת נפסלין אע"ג שאין זה לא אכילת אדם ולא אכילת מזבח, וכן מבואר ברמב"ם בסוף פרק ג' מבית הבחירה כתב שהמים נפסלין בלינה, כיון שהכיוור מכיל הקדש ומקדש, וכל דבר שיתקדש בכלי נפסלין בלינה, עכ"ל. ומבואר ברמב"ם שהוצרך לבאר למה מי כיוור נפסלין, [וייתכן שבא לבאר מ"ש מפרים הנשרפין שיש צד בגמרא שאינם נפסלין, או שבא לבאר למה המים נפסלין והרי אינם בר הקרבה] וביאר הרמב"ם שסיבת הפסול כיוון שנתקדשו בכלי שרת, ומבואר כנ"ל שדבר שנתקדש בכלי שרת נפסל בלינה.

תוספת דברים בענין לינה בשמן שבמנורה ופרטים נוספים בפסול לינה

✎ הרה"ג רבי יעקב משה כהן שליט"א ✎

דברי רש"י בביאור ספק הגמ' בזבחים

א בזבחים ק"ד ע"ב, מיבעי ליה לגמ' פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים שלנו האם טעונים שריפה חוץ לגי מחנות או שכיון שלנו נפסלו ונשרפין במקום ששורפין כל פסולי המוקדשין ולא נפשט הספק, וברמב"ם בפ"ט מפסוה"מ הלכה ג' פסק לחומרא.

וצדדי הספק נתבארו בגמרא מי אמרינן כי מהניא לינה בבשר דבר אכילה אבל הני לאו בני אכילה ניהו לא או דלמא לא שנא, ופרש"י בד"ה בבשר, שלא אשכחן פסול לינה אלא באמורין כדכתיב "לא ילין חלב חגי עד בקר", או באכילת אדם כדכתיב לא תותירו וכו' עכ"ל.

חילוק בין מי כיוור לפרים הנשרפין

ב ויש להקשות מאי שנא ממי כיוור דמבואר לעיל בדף כ"ו ע"א ועוד דוכתי שנפסלין בלינה, אע"פ שאינו לא אכילת אדם ולא אכילת מזבח. וראיתי בזה שני אופנים, באבן האזל בפרק ה' מביאת מקדש הלכה י"ד תירץ, שמי כיוור כיון שהכהנים מקדשים ידיהם במי הכיוור בשביל לעבוד על גבי המזבח, חשיבי המים כדבר שבה על המזבח, ולפי"ז ניחא מש"כ תוסי' תמורה י"ד ע"א, שדוקא שמן שבמנורה לא נפסל שאינו לא אכילת אדם ולא אכילת מזבח, אבל מי כיוור דינם כאכילת מזבח.

ובאילת השחר בזבחים ק"ד ע"ב יישב, דשאני מי כיוור כיון שהם מתקדשים בתוך כלי שרת לכן נפסלים אע"פ שאינם לא אכילת אדם ולא אכילת מזבח, משא"כ פרים הנשרפים שלא נתקדשו בכלי שרת מסתפקת הגמרא האם כיון שאין בהם לא אכילת אדם ולא אכילת מזבח אינם נפסלין בלינה. ולפי"ז קשה מאי שנא מי כיוור שנפסלין כיון שנתקדש בכלי שרת ואילו שמן שבמנורה לא נפסל.

אם ניתן לומר דמי כיוור נפסלין מדרבנן

ג ומה שתירצו כמה רבנים שליט"א (בגליון הקודם) שמי כיוור נפסלין מדרבנן, לענ"ד נראה שזה חידוש גדול, שבפשוטו רק רבא אמר שנפסלין מדרבנן, אבל אביי ס"ל שהמים נפסלין מדאורייתא, כמו שמבואר ברש"י בסוגיא בזבחים כ', בד"ה הא אמרת, שפסול לינה לענין מי כיוור תלוי בעמוד השחר מדכתיב

מכון "תורת הקרבנות" ת.ד. 3196 בני ברק

טל' 050-4134645

כתובת: korbanot@neto.net.il

הערות תמיהות וישובים בעניני הלכות הקרבנות יתקבלו עד י' בחודש. עדיפות להערות קצרות.

ניתן לשלוח ע"י הנציגים בכוללים או במייל לכתובת או לת.ד. 3196 ב"ב